

ראו כוחות הסט"א שעומדין להיות מנוצח לגמרי לכן הי' אז התגברות גדול על כל הענין, ולכן הי' גם זה שדלקה המנורה ח' ימים נס ורבותא יותר מפעם אחרת וראוי לזרך שעשה נסים בכל יום.

היוצא לנו מזה דאע"פ שציוס ראשון לא הי' נס בנרות ולא הי' ראוי להיות חנוכה אלא ו' ימים כקושית הצ"י, מ"מ א"ש מה שקבעו ח' ימים דיוס ראשון קבעו לזכר הנס של נצחון המלחמה כתירונו של הפר"ת, ואע"פ דבעלמא לא נחשב נצחון מלחמה לנס היוצא מהטבע, אבל כיון שהי' ע"י הכהנים הקדושים והי' גדול ההתגברות וע"ד שהי' אלל הכה"ג ציוהכ"פ ועוד יתירה עליו, לכן שפיר נחשב גם נצחון המלחמה לנס גדול, וכמו שנחבאר דאך משום שהי' טמאים ציד טהורים נחשב לנס גם הנצחון דרבים ציד מעטים, וע"כ שפיר הי' חנוכה ח' ימים, וז"ש הנרות הללו אנו מדליקין על הנסים וכו' ועל המלחמות שעשית לאבותינו ע"י כהניך הקדושים, דלפי שהי' נצחון המלחמה ע"י הכהנים לפיכך נחשב גם הוא לנס, ועל זה קבעו יום ראשון, ומה"ט וכל מצות שמונת ימי חנוכה.

עב"פ ע"י הנס דחנוכה הי' ולעמך ישראל עשית תשועה גדולה ופורקן כהיום הזה, דכמו"כ תמיד בכל עת שיש התגברות הסט"א נתעורר כח הנס חנוכה להיות לנו תשועה, וכמו שהי' בחינת הנס אז דגם בשעה שהי' חוקף התגברות הסט"א ומהרסי הדת להשכיחם תורתך ולהעבירם מעל חוקי רצונך אעפ"כ עזר הצוכ"ע והתגברו עליהם ונצחו אותם, וזה הכח נתעורר תמיד לצנ"י והוא השפעה תמידית. וע"כ אומרים ואחא ברחמיך הרבים עמדת להם צעת צרתם, דלא תימא דלמ"ל למימר הנסים שהיו אז רבת את ריבם וכו' ומה

דהוה הוה, לזה פתח ואמר הקדמה תחלה דלא כן הוא אלא דבכח השפעת אותה הישועה עומד הצוכ"ע לישראל תמיד בכל עת צרה ח"ו, והוא משפיע עליהם השפעה תמידית של כל אלו הנסים לעולם, והוא ענין מיוחד בפני עצמו, דמלבד מה שהי' אז נס חנוכה עוד זאת צו שכת אותו הנס מתעורר תמיד לישראל להנצל מכל צרה ולזקק, וז"ש עמדת להם צעת צרתם, ר"ל דבכל עת צרה שלא תבוא ח"ו עומד הקצ"ה לישראל ומשפיע להם ישועה בכח של הנסים שהיו אז והיא שעמדה לאבותינו ולנו. והצוכ"ע יעזור שיהי' לנו ישועה גדולה ופורקן כהיום הזה, ששהי' ישועה נצחית ויתגבר כח הקדושה ויתרומם קרן התורה וישראל בגשמיות וברוחניות, והשי"ת יאיר עיני צנ"י ונוכל לעבוד הצוי"ת בהרצת הדעת ובעינים מאירות, וננצל מכל צרה ולזקק, ונזכה להיות דבוק בדרך התורה ובדרך האמת, ונזכה לראות במהרה הישועה שלימה ששהי' בזכות הנרות חנוכה כמ"ש ערכתי נר למשיחי, בהתגלות כבוד שמים עלינו צ"א.

מג

א"י צביאור הענין בהקדם קושית הצ"י (צסי' עת"ר) למה קבעו חנוכה ח' ימים והלא כיון דהשמן שצפך הי' צו כדי להדליק יום אחד נמצא שלא הי' נס כי אם צו' ימים. ותירץ הצ"י בתירונו הצ' שלאחר שנחנו השמן בנרות המנורה כשיעור נשאר הפך מלא כבתחילה וניכר הנס אף כליל א' וכן בכל לילה ולילה עכ"ד. והקשה עליו הפר"ת דא"כ לפי"ז לא הי' שום נס כליל ח', דלא הי' צורך עוד שיתמלא הפך ע"י הנס דהא כליל ט' כבר הי' להם שמן טהור שנעשה מחדש, והשמן שהוצרך לליל ח' כבר נתמלא ע"י נס בשעת הערכת המנורה לליל ז'.

בחנית נודעת להם לא נתגלה להם עד ליל ח' בשעה שדלקה המנורה, ופרסומו של הנס הרי הוא חיבה יתירה יותר מהנס גופא כנ"ל, וע"כ שפיר ראוי לקבוע גם יום ח' בכלל ימי הנס, לזכר פרסום הנס שנעשה בליל ח'.

[ב] ועוד אפ"ל עפ"י פשטות (וכבר בארנו קרוב לזה עיין לעיל אות י"ז) עפ"י מ' דמבואר במגילת תענית וצ"ס דילן (תענית י"ז:): דהימים הכתובים במגילת תענית לפניהם ולאחריהם אסורין, וצירושלמי (מוצא צצ"י צס"י תנ"ד) קרי לאסרו חג צנה דמועדא פ"י בן המועד. הרי מבואר דהארת וקדושת המועד נמשך גם ליום שלאחריו, ומכ"ש כל זמן שנמשך פעולת הנס עצמו פשיטא שנכלל עוד בזמן הנס, וע"כ כאן בחנוכה שהדליקו בליל שמיני בשמן זה שנתברך בדרך נס צוודאי שנמשך הארת הנס גם ליום השמיני, וע"ד דקיי"ל ג"כ (צס"י רי"ח) דהרואה מקום שנעשו בו נסים לישראל מדרך שיעשה נסים לאחריו במקום הזה, ואע"פ שהוא לאחר זמן מרובה, ומעתה ל"ק קו' הפר"ח, דאע"פ שכבר נתמלא הפך בשביעי לצורך שמיני מ"מ נמשך הארת וקדושת הנס ליום שלאחריו, וצפרט דפעולת ההדלקה של הנס דשביעי ה"י נמשך לליל ח' לכן שפיר הוא נכלל בימי הנס.

[ג] ואפ"ל עוד לבאר דאמנם גם בליל ח' ה"י צו נס אע"פ שכבר נתמלא הפך לזכרו ביום ז', ונקדים עוד דהנה בתשובת בית יצחק (חאו"ח סימן ק"י) כתב הערה לתוך קו' צ"י מה ה"י הנס ביום א', דהנה הטו"ז תירץ שהוצרך לישאר קצת שמן במנורה גם בליל א' כדי שיה"י ע"מ לחול הצרכה, דצרכתא לא שריא באתר רקניא, וע"כ ה"י הנס גם בליל א', אמנם הקשו

אמנם נ"ל לקיים ח"י הצ"י וליישב קו' הפר"ח דלק"מ, ואפ"ל בכמה אנפין, חדא דהנה האמנם שהנס שנתמלא הפך בכל יום ה"י צעוד יום בשעה שערכו את המנורה ונתנו את השמן בנרות, אולם אז אכתי לא נודע הדבר ועדיין לא נתפרסם הנס, דמי יכיר את הנעשה בפק, משא"כ בלילה בשעה שדלקה המנורה אז ה"י הפרסומי ניסא, וע"ד שפירש הרמב"ם ז"ל (והציאו הרע"ב ז"ל והמדרש שמואל) במאמר המשנה (צפ"ג דאבות) חביב האדם שנברא בצלם אלקים, חיבה יתירה נודעת לו שנברא בצלם אלקים, חביבין ישראל שנקראו בניס למקום, חיבה יתירה נודעת להם שנקראו בניס למקום שנאמר בניס אתם לה"א. דחביבות הקב"ה לישראל כפולה היא ומכופלת, האחת ע"פ מציאות החביבות שחבב אותנו וקרא אותנו בניס, ועוד חיבה יתירה עלי' הראה הקב"ה לישראל צמה שהודיע להם חביבותם שהם נקראים בניס למקום, וכן לאדם יש בזה חיבה יתירה צמה שהודיעו שנברא בצלם אלקים, שהמטיב לחצירו ומודיעו הטובה שעשה עמו מראה לו בהודעה זו גופא חיבה יתירה, וז"ש חיבה יתירה נודעת להם וניכרת להם שהם בניס למקום הוי חיבה יתירה, עכ"ד. והנה כל עיקרו של נס חנוכה הרי ה"י רק כדי להראות לישראל חיבת המקום אליהם כמ"ש הפנ"י, ומעתה נמצא דהחיבה יתירה הלזו והפרסומי ניסא ה"י רק בלילה בשעת ההדלקה, שאז אכן נודע הדבר שנעשה להם נס ונתמלא הפך, ונתגלה ונתפרסמה החיבה יתירה לעיני הכל, ונמצא שה"י בכל לילה פרסומי ניסא לנס שה"י ביום, וע"כ הוי תרווייהו בכלל הנס הן אותה שעה שנעשה הנס שנתמלא הפך והן שעה שנתפרסם הנס ע"י שדלקה המנורה, ממילא חו ל"ק קו' הפר"ח דבליל ח' לא ה"י נס, דאמנם הפרסומי ניסא

עליו דזהו דוקא כשהצרכה ע"י שליח אצל ע"י הקצ"ה בעצמו יכול להיות צרכה אף יש מאין. וכחצ הצית ינחק לחרץ באופן אחר עפי"ד התוספות (תענית ח:) דטעמא דלית להו למזיקין רשות למישקל מידי דצייר וחתים אלא בדבר הסמוי מן העין, משום דלית להו רשות אלא בדבר הפקר, ומידי דצייר וחתים דאין הצרכה מצוי' צו ולית צהו דבר הפקר אלא דבעלים ניהו לית להו רשות, אצל בדבר הסמוי מן העין דהצרכה מצוי' צו, ומה שנתרצה בשביל הצרכה אית להו רשותא למישקל, דהיינו כמו הפקר שאין לשום אדם זכות צו, עכ"ד התוספות. ולפי"ז לכאורה האין הדליקו בשמן שניתוסף ע"י הצרכה כיון דהוי שמן של הפקר ולא הוי קודש, ואינו כשר למנורה אלא שמן של הקדש, וא"ת דתקני לה חצירה להקדש הלא קיי"ל דאין חצר קונה להקדש כמ"ש התוס' (צ"צ ע"ט) וכיון דלא קניא הקדש מעולם הרי ה' הפקר והאין הדליקו צו, וע"כ ה' צורך שישאר קצת משמן הראשון שצמנורה ולא יהא נדלק כולו כליל א', שעיי"ז יתכשר גם השמן הניתוסף בכל הימים, דכל מה שנתרצה אח"כ ע"י צרכה אמרינן צי' קמא קמא בטל והוה כולו שמן של הקדש למ"ד דמועלין בגידולין, ומיושב קושית צ"י דשפיר ה' נס גם כליל א', דאע"פ שהי' מספיק שיעור השמן ללילה אחת, מ"מ ה' נס שדלק בפחות מכשיעור שהרי נשתייר ממנו קצת ולא נדלק כולו, והוא כעין תי' הטו"ז אלא דלא מטעמי, עכ"ד הצית ינחק ו"ל.

אמנם לפענ"ד אין צנך די השב דכולו מוקשה מכמי טעמי, חדא מה שהציא ראי' מדברי התוספות דמה שנתרצה ע"י הצרכה יש לו דין הפקר, וכיון שהוא הפקר אינו כשר למנורה, לכאורה מדברי התוספות אין הכרח לזה, דהרי לא כתבו דהוי הפקר דר"ל דיש לו דין הפקר ממנו,

אלא כתבו דהיינו "כמו הפקר" שאין לשום אדם זכות צו, ור"ל דכמו דבהפקר שאין לשום אדם זכות צו אית להו רשות למישקל כמו"כ נמי אית להו רשות בדבר שנתרצה בשביל הצרכה, דאין להם רשות בדבר שיש לו בעלים, ומה שנתרצה בשביל הצרכה אין שמירת הבעלים עליהם כי לא הי"ל בעלים מעולם לכן אית להו רשות למישקל מיני' כמו דאית להו רשות בדבר ההפקר, וז"ש דהוי כמו הפקר שאין לשום אדם זכות צו, דלגבי זאת הוי אצלם כמו גבי הפקר דאית להו רשות, אצל לא החליטו התוס' לומר דיש לו דין הפקר ממש להלכה לכל דבר, והראיה שצתירוצם ה' כתבו התוס' דאפילו בדבר המדוד והמנוי דאית לי' בעלים אית להו רשות למישקל אם אינו צייר וחתים, וזה ודאי לאו הפקר הוא, ועכ"ת דלאו מטעם דין הפקר ממש אחיא עלה, אלא דכן היתה קבלתם ו"ל דהמזיקים אית להו רשות למישקל אפילו צמה שנתרצה בהפקר, בכל דבר שאין שמירת הבעלים עליהם ואינו צייר וחתים, וא"כ אין ראי' מדברי התוס' אלו וליכא למשמע מינייהו דלא מתכשר שמן הניתוסף ע"י הצרכה להדלקת המנורה מטעם הפקר, דאפילו אם אין לו דין הפקר מ"מ שקלי המזיקין מיני' לפי שאין לו שמירה ואין דעת בעלים עליו לשמרו, וא"כ לפי"ז לכאורה נסתר כל היסוד.

(ב) וגם מ"ש דלא קניא הקדש מטעם דאין חצר קונה להקדש, יש לדחות ממ"ש הנתיבות צחו"מ (בפתיחתו לסימן ר') דמציאה צחצר של הקדש לא קניא מתרי טעמא, חדא דאין יד להקדש, ואי משום שליחות, דהגוזר שליחא דרחמנא הוא ועומד בצד חצירו של הקדש והוי כחצר המשתמרת, ולכאורה א"כ תיקני מטעם שליחות (כמו שהקשה התוס' יו"ט צמעילה פ"ג עיי"ש), הרי כבר כתב הנימוקי יוסף דצממון בעינן

שליחות של בעל הממון, וצמיחה כל זמן
ללא אחי ליד הזוכה לא ילא עדיין מרשות
בעלים, ובעיני שליחות מבעל הממון דוקא
ולכא, דהגזר הוי שליח ההקדש ולא שליח
הבעלים. ועוד טעם דאין חזר של הקדש
קונה מטעם שליחות צמיחה, משום דהוי
חז לאחרים, והיכא שהוא חז לאחרים לא
מהניא שליחות, אבל צור של הקדש ונחמלא
מים ושונך של הקדש ונחמלא יונים דאין
כאן חז לאחרים, דהא אי לאו צירא ושונכא
דהקדש אין כאן מים ויונים וההקדש גרם
למים ויונים שיצאו, כגון דא הוי שפיר
הגזר יד ^{אחריה 1234567} דהקדש, ושלוחא דרמנא הוא
לזכות ע"י חזירו של הקדש, וא"כ כאן
שליחות דבעל הממון דבהפקר ליכא בעל
הממון, וזוה דעת הרמב"ן ז"ל והאגודה
שוין דקניא חזר של הקדש, עכ"ד הנתיבות.
וא"כ כמו"כ דדבר שנחצה בשביל הצרכה
בחזר של הקדש שפיר קניא לי' חזר
להקדש, דאין כאן חז לאחרים, דאי לאו
ההקדש לא הי' כאן חוספות צרכה כלל, וגם
לא חסר כאן שליחותו של בעל הממון דאין
כאן בעל הממון, ולפי"ז גם הכא צנס
דחנוכה בשמן שניתוסף ע"י הצרכה ודאי
דקניא לי' חזירו של הקדש, וא"כ תו לא
מיפסל להדלקת המנורה מטעם הפקר
דכזר קניא לי' חזר להקדש.

(ג) ועו"ק דאפילו לו יהיבנא דשמן
הניתוסף ע"י צרכה הוי
הפקר ואין חזר להקדש, אבל מ"מ הלא הי'
אפשר שהכהן העומד שם לשרת ולהיטיב
את המנורה בראותו שניתוסף השמן ע"י
צרכה יזכה בו לעצמו ואח"כ יקדישנו
דבאופן זה צוודאי שאין לו דין הפקר כלל,
ולמה הוצרכו לנס שישתייר מן השמן
שבמנורה הלא הי' תקנה שיתכשר השמן אף
מבלי שום נס, ולא עזיז קצ"ה ניסא למגנא.
(וע"ע דר"ח לחנוכה דף מ"א מ"ש בזה).

(ד) ומלבר זה קשה להבין מה דמסיק
הבית ינחק למסקנא דנחכשר
השמן למנורה ע"י דאמרינן קמא קמא
בטיל, ולכאורה לפי"ד דבתחלה הי' השמן
הפקר א"כ נמצא דע"י שנחבטל נשחנה
מרשותא דהפקר לרשות ההקדש, וקשה
דמדברי הש"ס משמע להדיא דלאפוקי
ולעיוולא מרשות לרשות לא מהני ציטול,
דהכי אמרינן (בינה ל"ח:): גבי הא דפריך
וליבטיל מים ומלח לגבי עיסה, א"ל ר' אבא
הרי שגתערב לו קצ חטין בעשרה קבין
חטין של חזירו יאכל הלה וחדי וכו',
ואמרינן התם מי קא מדמית איסורא
לממונא, איסורא צטיל ממונא לא צטיל,
ופירש"י איסורא אמור רבנן ליבטיל ברובא
אבל ממונא לא צטיל מועט ברוב להיות
קנוי. ממון המועט לבעליו של מרובה,
יעיי"ש כל הסוגיא, א"כ כמו"כ לא שייך
לומר דדבר שהוא הפקר שיכנס לאיזה רשות
ע"י ציטול, וא"כ קשה לומר סברא הנ"ל
דע"י שנשתייר מעט משמן שבמנורה יבטל
שמן ההפקר לגבי ויאל מרשות הפקר
ויכנס לרשות הקדש, דלשנות הדבר מרשות
לרשות לא שייך ציטול.

ואנ"י אמרתי כבר לחרץ שיטת הטו"ז
מטעם אחר, דיניבא מילתא שהי'
בהכרח שישתייר גם כלילה הראשון משמן
שבפק, דאילו לא נשתייר כלום משמן
הראשון והי' נצרא ציוס צ' שמן חדש בדרך
נס, לא הי' כשר להדליק בו את המנורה
משום דהוי צריאה חדשה ואינו שמן זית,
וע"ד דבעיא בגמ' (מנחות ס"ט:): לגבי
חיטין שירדו צעבים בדרך נס אם כשרין
לשתי הלחם משום דאין מקציר ארצכם
יעיי"ש, וה"נ הכא כיון דמלוא התורה
להדליק בשמן הבא מן הזיתים ויהי' כחית
למאור, א"כ אם יהי' נצרא שמן חדש בדרך
נס הגם שהוא שמן חשוב וקדוש מאוד מ"מ

אינו שמן זית ואינו כחית ואפשר דאינו כשר למנורה, ולזה הי' בהכרח שישתייר קצת משמן הראשון ולא יכלה כולו כליל א' כדי שכל השמן שיחוסף ע"י הצרכה יהי מקורו משמן זית, דעד"ז שפיר אמרינן דקמא קמא צטיל והוה כולו שמן זית ויכשר להדלקת המנורה, וא"ש סברת הטו"ז דהולך להשתייר צמנורה מעט משמן הפך ועד"ז שפיר הי' נס כלילה הראשונה, (עיין מזה באריכות לעיל אות ז').

דיוצא לנו מזה מצואר בגמרא וצדצרי התוספות דמה שנתרבה ע"י הצרכה אית להו למזיקין רשות למישקל, וע"כ אפ"ל דגם לאחר שנתרבה השמן צפך צשעת הערכה הי' עוד נס גדול מה שנתקיים השמן צמנורה ודלקה כל הלילה ולא לקחיהו המזיקים, ועד"ז שכתב התוס' יו"ט (צפ"ה דאבות) צשם המדרש שמואל (הו"ד באריכות צדרושים הקודמים) דעד"כ הי' נס מה שלא אירע קרי לכה"ג ציוהכ"פ, דלפי שכפרת כל ישראל היתה תלוי צו שע"י עבודתו ציוהכ"פ הי' מנצח לכל המקטריגים, לפיכך התגברו עליו כוחות הטומאה ציותר, ולא הי' אפשר לו להנצל אלא צדרך נס. וכמו"כ צנרות דנס חנוכה, שהיתה התגברות כוחות הטומאה והקט"א צכל חוקף למנוע הנס חנוכה, לפי שצוה הי' תלוי כל קיום הדור וכמ"ש הצ"ח צשם המדרש דהמנורה היא קיומן של ישראל, והיפ"ת כתב צפ' מקץ דכל צנין הצית שני הי' תכליתו כדי לצכות לנס דחנוכה (הו"ד לעיל באריכות), וגם כל ציאת המשיח הי' תלוי צוה דצכות הנרות נזכה לציאת המשיח כמ"ש רז"ל (תנחומא פ' תצוה) עה"כ ערכתי נר למשיחי שאמר הקצ"ה צזכות אותו הנר אני מציא לכם מלך המשיח. וא"כ איה איפוא ישנו עוד דבר צעולם כמוהו שיתגברו עליו כ"כ

למנוע אותו, וכיון שנתרבה השמן ע"י צרכה הרי הי' להם רשות למישקל מיני, והיכא דאית להו רשות למישקל הישנו מציאות צעולם שלא יטלוהו וצפרט צשעת חוקף ההתגברות צוה, וע"כ מה שניצול השמן מידם ונתקיים צמנורה ולא לקחיהו המזיקים הי' ג"כ נס גדול צפני עצמו, וזה הנס הי' נמשך והולך כל הלילה. - וכבר אמרתי צוה רמז וטעם למה שאומרים ויהי נועם וגו' שהוא שיר של פגעים כמ"ש יפול מצדך אלף ורצבה מימין וגו' צשעת הדלקת הנרות חנוכה, ולכאורה וכי מה ענין שיר של פגעים לנרות חנוכה. אלא שזה הי' ג"כ מכלל הנסים שניצלו מידהים של הללו ולא הי' להם שליטה צנרות המנורה למנוע הנס ח', וכאמור שמלצד הנס הראשון שנתרבה השמן ציום ע"י הצרכה הי' עוד נס שני כלילה שלא הי"ל שליטה צשמן צצנרות, ולכן אומרים ויהי נועם וגו' לזכר צמה שהי' אז שלחמו הכהנים הק' עם המזיקים ואמרו שיר של פגעים ועי"כ הי' הפך משומר וצא מן המזיקים. - ועתה א"ש תירוצו של הצ"י שנס יום הראשון הי' מה שנתמלא הפך מיד, ואעפ"כ הי' נס גם כליל ח', שהרי חוץ מהנס שנעשה ציום שחור ונתמלא הפך ע"י צרכה הי' שם עוד נס תמידי גם כל הלילה שנשמר השמן צמנורה ולא לקחיהו המזיקין, וזה הנס הי' צכל לילה ולילה, וע"כ ניחא דשפיר הי' שם נס גדול צנרות גם כליל ח'. (וע"ע לעיל צעמוד נ"ז שפירשנו עד"ז גם חי' הגמ' ניסא כל יומי איתיה).

ומעתה אפ"ל דמ"ש צנוסס ההודאה מענין נצחון המלחמה מיירי ג"כ מנס הנרות, דהעיקר הוא הנס שנעשה צמנורה כמשמעות הש"ס, אלא דקאי על נצחון המלחמה שנצחו לכוחות הטומאה שלא

יהי' למזיקין שליטה, דידוע שבזכות מצות הדלקת המנורה זכו ישראל לנצחון המלחמה, וכמ"ש הקדושת לוי (בקדושה שלישית לחנוכה) דמצות המנורה והנרות הגינה עליהם וגרמה להם ההצלה ולנצח את אויביהם, יעיי"ש לפי דרכו. אמנם כדי שיוכלו ליכנס לביהמ"ק ולהדליק את המנורה ושחמקיים המצוה הלזו צידם כנ"ל הוצרכו מקודם לכבוש את המזיקים שלא יהי' להם שליטה, ועיי"כ היו יכולין לנצח את המלחמה בפועל וליכנס לביהמ"ק ולהדליק את המנורה בטהרה, וגם דאך עיי"כ נתקיימה מצות ההדלקה צידם.

והיינו דקאמרין צימי מתתיהו וכו' כשעמדה מלכות יון הרשעה וכו' להשכיחם חורתך ולהעצירם על חוקי רצונך, ואתה ברחמיך הרבים עמדת להם וכו' מסרת גבורים ציד חלשים ורבים ציד מעטים וטמאים ציד טהורים ורשעים ציד צדיקים וכו', ולכאורה צ"ב כפל הלשון טמאים ציד טהורים ורשעים ציד צדיקים דהיינו הך, וגם למה קאמר שהיו החשמונאים חלשים ומעטים, והלא לא היו חלשים, וגם למה היו מעטים (עיין לעיל אות מ' קושיא י' י"א).

אמנם אפ"ל דכל זה קאי על המזיקים וכוחות הטומאה, דכל אותן שהתגברו על ישראל להשכיחם התורה והמצות הרי היו שליחים משרי הסט"א וכוחות הטומאה, ואפשר דעל זה ירמוזו כפל הלשונות דהמזיקים שהם משורש הטומאה יש בהם כחות וצחינות שונות, ולז"א מסרת גבורים ציד חלשים, דהמזיקים גבורתם גדולה עד מאוד וגבורת בני"א כאפס וכאין נגדם, וכמו שדרשו ז"ל (גיטין ס"ח:): עה"כ כחועפות ראם לו אלו השדים, שגבורתם נשגבה מאוד, ושהמע"ה

שאל מאי רבותייכו ורנה לראות את גבורתם והראו לו שטרדוהו ד' מאה פרסה כמבואר שם, והם הגבורים היותר גדולים שבעולם ע"י כוחות הטומאה ששרשם משם, וכל בני"א גם בני איש לעומתם כחלשים נחשבו, וגם הם רבים ומרובים עד מאוד ויש להם כמה מיני כחות וחילות כמבואר שם בגמ', ואמרו"ל דאינהו נפשי מינן, (ועיין דברים רבה ר"פ ראה, אין בית רובע בחללו של עולם שאין בו כמה אלפים מזיקים וכו' ואם משמר אדם ד"ת המלאכים משמרין אותו), ועליהן קאי מ"ש טמאים ציד טהורים דהן הם הטמאים דכולם משורשי הטומאה והסט"א, והצוכ"ע עזר לעמו בני"א ומסר את כל אלו הכחות של מזיקים שהם הגבורים והרבים והטמאים, צידי הכהנים הקדושים וטהורים בני חשמונאי שהיו לעומתם חלשים ומעטים ומשורש הטהרה, ועיי"כ פרטין בהן וצחינותיהן דבכל הכחות והצחינות שיש להם משורש הטומאה, כולם מסרם הצוכ"ע צידי הכהנים ונכבשו תחת ידם שלא יהי' להם עוד שליטה על ישראל, ושלא יוכלו למנוע נס המנורה מלצוא, ועיי"כ הגיעו הדברים לידי כך שיפלו גם הרשעים ציד צדיקים וכו', שעיי"ז נלכו הכהנים הקדושים בגדל כח קדושתם גם את המלחמה בפועל שלחמו עם הרשעים היוונים והרשעי ישראל, שהמה ג"כ מסטרא דמסאבותא רח"ל.

וא"ש דגם טמאים ציד טהורים ורשעים ציד צדיקים הוי נס שלא כדרך הטבע, דהרי קאי על כוחות הטומאה, הן מהמזיקים והן מבני"א הרשעים שהן מחיילותיהן, שכולם התגברו צהתגברות עצומה כדי למנוע הנס חנוכה, ולא הי' אפשר לשלוט עליהם ולנצחם כי אם בדרך נס כאמור. ואמנם עיי' שנלחו לכל אלו וכבשו ביהמ"ק מידם וטהרוהו היו יכולין